

[Undervisningsministeren.]

nye uddannelse til alle kvalificerede unge, der har interesse herfor. Det kan yderligere nævnes, at der nu ikke længere vil blive oprettet præparandklasser ved seminarierne, hvorfor der i 1968-69 må ventes et betydeligt større antal ansøgere til kursus, end der har været i indeværende år.

Som anført i bemærkningerne til lovforslagene må det påregnes, at seminarierne på længere sigt næppe vil kunne etablere disse kursus i større omfang. Det vil fremtidig i ret væsentlig grad blive gymnasier, der tager denne opgave op.

Under disse forudsætninger er det formålstjenligt, at også de kommunale gymnasieskoler inddrages i denne virksomhed, også af hensyn til en rimelig geografisk placering af de nødvendige kursus. Det kan i denne forbindelse nævnes, at af de 16 eksisterende kursus ligger kun 4 på Sjælland.

Der regnes med for skoleåret 1968-69 — foruden videreførelse af de eksisterende kursus — at oprette yderligere 15 kursus.

De hidtidige erfaringer med denne nye uddannelse synes at vise, at den fornyelse i uddannelsessystemet, det var hensigten at skabe ved etableringen af højere forberedelseseksamen, virkelig har imødekommet et behov, hvilket også har vist sig gennem ansøgetallene.

Forhandlingerne om den kompetence, der skal gives den nye eksamen, er endnu ikke afsluttet. Der forhandles for øjeblikket med henblik på at åbne mulighed for adgang til en lang række forskellige uddannelser, og det kan nævnes, at spørgsmålet om højere forberedelseseksamen som adgangsmulighed til universiteterne og de højere læreanstalter behandles i planlægningsrådet.

De her fremsatte lovforslag går ud på at skabe hjemmel for oprettelse af kursus til højere forberedelseseksamen ved kommunale gymnasier og at fordele udgifterne ved kursus, der etableres ved offentlige gymnasieskoler eller statsseminarier, mellem stat og kommune efter samme regler som i den gældende lov om udgiftsfordelingen ved statsskoler og kommunale gymnasieskoler.

Specielt for så vidt angår forslaget om ændring af gymnasieloven, gælder, at det herigennem tilstræbes at give gymnasierne mulighed for at skaffe flere kursuspladser til højere forberedelseseksamen ved i det

omfang, det er fornødent, at indskrænke antallet af realklasser. Den foreslåede hjemmel vil i øvrigt også i særlige tilfælde kunne anvendes til at skabe mulighed for forøgelse af gymnasieklassernes antal.

Lovforslagene genfremsættes i uændret skikkelse, bortset fra at der i fordelingsloven er optaget en bestemmelse om, at der ved opførelse af nybygninger for kursus til højere forberedelseseksamen gælder samme fordelingsnorm mellem stat og kommune som ved opførelse af nye gymnasieskoler.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til bemærkningerne til lovforslagene, anbefaler jeg forslagene til velvillig behandling i det høje ting.

Jeg tillader mig endvidere for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen.*

Forslaget er det samme som det, der blev fremsat den 7. december 1967; og tilsigter i første række at tilvejebringe hjemmel for befordring af skolesøgende børn, hvor hensynet til børnenes sikkerhed i trafikken gør det særlig påkrævet. Baggrunden for dette forslag er den i de senere år meget stærkt forøgede motortrafik på vore veje og den deraf følgende stigende ulykkesrisiko for de skolesøgende børn, der er nødt til at færdes på vejene til fods eller på cykel for at komme til og fra skole.

Undervisningsministeriet har i den senere tid modtaget adskillige henvendelser — navnlig fra forældre til skolesøgende børn — der vidner om, at der er behov for at kunne etablere befordring af skolebørn i visse situationer, hvor der efter de gældende bestemmelser om befordring på grund af skolevejens længde ikke er mulighed for at tilbyde børnene sådan befordring med tilskud fra det offentlige.

Forslaget til den udvidede befordringsordning er udformet på en sådan måde, at det kun kan pålægges en kommune at sørge for befordring af skolebørn af hensyn til deres sikkerhed i trafikken, såfremt de trafikale ulemper ikke med rimelighed kan forlanges afhjulpet gennem vejtekniske eller færdselsregulerende foranstaltninger. Dette er efter forslaget også en betingelse for ydelse af tilskud fra skolefond og stat til befordringen. Det er hensigten med denne formulering at fremhæve, at den rigtige

[Undervisningsministeren.]

løsning må være, at man gennem vejtekniske og færdselsregulerende foranstaltninger søger de lokale trafikforhold tilrettelagt således, at børnene på egen hånd kan begive sig til skole. Kun i de tilfælde, hvor man må konstatere, at denne løsning ikke — eller i hvert fald ikke for tiden — er mulig, vil en befordringsordning — eventuelt af midlertidig karakter — kunne etableres. Når ministeriet anser denne rækkefølge for den rette, hænger det også sammen med, at man — ligesom undervisningsministeriets skolefærdselsudvalg — er af den opfattelse, at det ville nedsætte trafikikkerheden for fodgængere og cyklister i almindelighed, herunder også for de børn, der bortset fra kørslen til og fra skole ville være henvist til at færdes på egen hånd under vanskeligere trafikforhold, såfremt man indførte en befordringsordning, der kunne give anledning til, at vedkommende myndigheder ville undlade at iværksætte de efter de stedlige forhold mest påkrævede trafikikkerhedsforanstaltninger.

Ud over den foran nævnte ændring indeholder lovforslaget forslag til nogle mindre ændringer af de gældende bestemmelser om befordring på grund af skolevejens længde samt til en ændring af folkeskolelovens § 4, der er en følge af den samtidigt foreslåede ændring af lov om gymnasietskoler.

Idet jeg med hensyn til enkeltheder i lovforslaget skal henvise til de til dette knyttede bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Endelig tillader jeg mig herved at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod lærermangelen i folkeskolen. Forslaget er det samme som det, der blev fremsat den 8. december 1968, og går — ligesom det tilsvarende i 1965 — ud på forlængelse af bemyndigelserne i loven af 1962 for endnu en 3-årig periode.

Da loven blev forlænget i 1965, var det givet, at de restriktioner, der var gennemført med hjemmel i loven af 1962, måtte bevares fuldt ud. I den nu foreliggende situation synes det imidlertid forsvarligt at begynde på en forsigtig lempelse.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er seminariernes kapacitet for-

øget så meget, siden lærermangelsloven blev vedtaget første gang, at antallet af nyuddannede lærere pr. år er steget fra 1.839 i 1962 til 2.891 i 1967, og at antallet i løbet af de følgende 4 år vil stige til ca. 3.700.

Alt andet lige skulle der i 1968-69 blive et lille overskud af lærere. Ved de normeringsberegninger, der skal foretages i foråret 1968 for det følgende skoleår, vil kommunerne derfor få en ekstra lærerstilling for hver 20 klasser pr. normeringsenhed. Dette er jo en ret beskeden lempelse, men den beregning af løntimebehov og -udbud, der omtales i bemærkningerne, og hvorefter en større lempelse skulle synes mulig, forudsætter jo uændrede forhold, og forholdene i folkeskolen er ikke uændrede fra år til år. Der er f. eks. ikke regnet med det yderligere lærerbehov, der vil opstå, hvis lærernes gennemsnitlige ugentlige timetal går ned (det er for tiden 36,6, altså med 4,6 overtimer), eller hvis antallet af løntimer pr. klasse øges, eller hvis klassekvotienten sættes længere ned.

Det er glædeligt, at man nu kan tænke på at indlede en afvikling af lærermangelsrestriktionerne. I forbindelse hermed må den store overtimebyrde, folkeskolens lærere har påtaget sig i de senere år, gradvis lettes, vikarudsendelsen af lærerstuderende — som i alle tilfælde vil bortfalde i takt med den nye læreruddannelses gennemførelse — må afvikles, og efterhånden som lærermangelen aftager, må der åbnes for de pædagogiske fremskridt og den udbygning af lærernes videre- og efteruddannelse, som har været hæmmet af lærermangelen. Afviklingen af restriktionerne må imidlertid ske langsomt, og det vil være nødvendigt at bevare lovens bemyndigelser et stykke tid endnu og år for år tage stilling til, hvor stort et skridt man kan tage.

Til slut vil jeg nævne nogle specielle punkter, som folketingsudvalget i 1965 var inde på i sin betænkning.

Faglærerne: Man har overvejet muligheden for en forøgelse af antallet af faglærere. Disse er fortrinsvis ansat ved skoler i landkommuner, hvor de underviser i specielle fag, hovedsagelig husgerning, håndgerning, gymnastik og sløjd. Undersøgelser har imidlertid vist, at mange af disse lærerkæfter har en ret beskeden uddannelse, og en forceret udvidelse af faglærertallet kan